

Kadernota voor de begroting 2023 en meerjarenraming 2024-2026

Inhoudsopgave

Inleiding	3
Samenvatting financieel overzicht	5
Domein inwoner en bestuur	8
Digitale dienstverlening	9
Financiën	10
Overig	12
Domein ruimte en economie	14
Ruimte	15
Domein samenleving en gezondheid	16
Overig	18
Domein leefomgeving en duurzaamheid	20
Renovaties in het Openbaar gebied	21
Duurzaamheid	22
Overig	24
Uitgangspunten	26

Inleiding

Organisatie ontwikkeling

Halverwege 2021 is de gemeente Schagen getypeerd als een organisatie met een ontwikkelingsachterstand en zijn er twaalf pijnpunten geconstateerd die een duurzaam herstel in de weg zaten. Sindsdien is er hard gewerkt aan het herstel van de organisatie en is er actie ondernomen om een gezonde basis mogelijk te maken.

Onderdeel van het herstelagenda is het beschrijven van leidende principes. Deze vormen de basis van de besturingsfilosofie. De besturingsfilosofie geeft richting aan hoe iedereen in onze organisatie werkt. Op die manier weten we dat we de goede dingen doen op de juiste manier. Een voorbeeld van zo'n leidend principe is dat het primaire proces leidend is en dat de ondersteuning dienend is aan dit proces. De principes vormen de basis van onze werkprocessen en onze manier van samenwerken en leidinggeven. De structuur van de organisatie wordt uiteindelijk bepaald door een combinatie van de leidende principes en de achterliggende besturingsfilosofie.

Aan het college is gevraagd om een politiek besluit te nemen over de herinrichting van de organisatie. Vanwege het 'primaat van de politiek' valt dit niet onder het instemmings-, dan wel adviesrecht van de OR (zoals in artikel 46d, onder b van de WOR is bepaald). Aan de hand van de leidende principes is gekeken welke taakvelden op elkaar aansluiten en welke taken logisch bij elkaar passen. Dat heeft geleid tot een herziening van de grofstructuur: de hoofdlijnen van het organogram. Dit heeft concrete gevolgen voor de indeling van domeinen en de managementlagen in onze organisatie. Het vaststellen van de leidende principes en de hieruit voortkomende wijziging van de organisatiestructuur zijn belangrijke onderdelen van het politieke besluit.

Rond de zomer wordt de 'Besturingsfilosofie van de Ambtelijke Organisatie Schagen' gepubliceerd. Dit is een officieel document waarin de leidende principes verder zijn uitgewerkt. Bij dit proces is de Ondernemingsraad nauw betrokken. Na de zomer werken we aan de zogeheten 'fijnstructuur' van de organisatie. Hierbij kijken we bijvoorbeeld naar plaatsing van functies in teams. Is dit logisch zoals het nu is of horen bepaalde functies misschien in andere teams thuis? Dit gebeurt allemaal op basis van de leidende principes van de organisatie.

Naast bovenstaande interventies, waarbij een politiek ingrijpen nodig was, is er intern ook met kleinere stappen hard gewerkt aan het herstel van de organisatie. Een belangrijke stap in de herstelagenda is een onderzoek naar de kwaliteit van de interne én externe dienstverlening. Bureau Berenschot heeft een benchmark uitgevoerd naar de formatie en kosten binnen de gemeente. In april zijn de eerste resultaten met de directie gedeeld. Hoeveel capaciteit zetten we in per team en is dit anders dan in vergelijkbare gemeenten? Zetten we de capaciteit wel bij het juiste team in en voeren we taken wel slim genoeg uit? Op dit moment wordt een verdiepend onderzoek uitgevoerd wat in juni wordt afgerond. Dit wordt gedaan om de eerste resultaten te valideren en te duiden waar de grootste knelpunten zitten. Uiteindelijk helpt het onderzoek van Berenschot ons de werkprocessen efficiënter in te richten en de kwaliteit van dienstverlening te verbeteren.

Financieel perspectief

De uitkomsten van deze kadernota laten nu een negatief beeld zien. Enerzijds omdat de meicirculaire gemeentefonds niet is verwerkt anderzijds door de toenemende kosten. Met name de oplopende kosten die zijn gemoeid met het beheer en onderhoud van de kapitaalgoederen en de extra kosten die door de decentralisaties op de domeinen jeugd, Wmo en huishoudelijke hulp op het bord van de gemeente zijn gekomen.

In de afgelopen jaren is de gemeente Schagen in financieel 'zwaar weer' terecht gekomen. Het is daarom een aannemelijk scenario dat de begroting 2023 en het meerjarenperspectief 2024-2026 niet zonder meer sluitend kunnen worden gemaakt. Het college realiseert zich dat dit zonder extra middelen vanuit de rijksoverheid of bijvoorbeeld door het beperken van uitgaven het perspectief niet sluitend zal zijn. De meicirculaire geeft (mogelijk) een antwoord op de vraag of dit eerder genoemde aannemelijke scenario werkelijkheid wordt.

Werkgeversmerk

Een werkgeversmerk is eigenlijk het verhaal over wat het werken bij gemeente Schagen aantrekkelijk maakt en maakt ook onderdeel uit van de herstelagenda. Een duidelijk werkgeversmerk helpt ons om ons te onderscheiden van andere werkgevers. En het helpt ons in onze promotie als werkgever op de arbeidsmarkt. Mensen baseren namelijk hun mening over organisaties op basis van het werkgeversmerk en bepalen aan de hand daarvan of ze wel of niet solliciteren. In de huidige krappe arbeidsmarkt ontzettend belangrijk dus om een duidelijk werkgeversmerk te hebben! Kandidaten weten dan waarom het leuk is om hier te werken en of zij goed bij ons passen. Want een mismatch tussen kandidaat en ons als werkgever; daar zit niemand op te wachten.

Samenvatting financieel overzicht

Nr	Omschrijving	2023	2024	2025	2026
0	Stand na 1e Tussenrapportage 2022	2.818 N	752 N	647 N	831 N

Autonome ontwikkelingen kadernota

Lasten

1	In de meerjarenraming zit geen indexatie op de zorgkosten verwerkt. Met de bestaande contractafspraken die gebaseerd zijn op vast gestelde componenten door de Nza komen die gemiddeld uit op 2%. Doordat dit een jaarlijkse cyclus is stijgen de kosten cumulatief.	270 N	270 N	270 N	270 N
2	Op basis van de begroting 2023 van de VR en de jaarlijkse indexatie, vindt nu een aanpassing plaats.	158 N	158 N	158 N	158 N
3	Op basis van de begroting 2023 van de RHCA en de jaarlijkse indexatie vindt nu een aanpassing plaats.	6 N	6 N	6 N	6 N
4	In 2022 worden diverse nieuwe investeringen opgevoerd voor onderwijs gebouwen. De reserve gebouwen onderwijs is niet groot genoeg om de afschrijvingen in de toekomst te dekken. Hiervoor is een aanvullende jaarlijkse storting nodig van € 144.000. Deze storting moet plaatsvinden vanaf 2023 zodat de toekomstige kosten voor de onderwijshuisvesting afgedekt kunnen worden.	144 N	144 N	144 N	144 N
5	Op basis van de begroting 2023 van de GGD en de jaarlijkse indexatie vindt nu een aanpassing plaats. In de nieuwe jaarschijf van de meerjarenraming was de begroting € 100.000 lager. Deze jaarschijf is in deze kadernota aangepast.	12 N	12 N	12 N	112 N
6	Conform de ICT contracten die wij met leveranciers hebben afgesloten worden wij jaarlijks geconfronteerd met een kostenverhoging. De verhogingen kunnen wij niet langer opvangen binnen de bestaande budgetten. Wij willen daarom voorstellen de budgetten voor 2023 te indexeren.	42 N	42 N	42 N	42 N
7	Voor het Ontwikkelingsbedrijf Noord-Holland Noord houden we voor het jaar 2022 rekening met een (voorlopige indexatie van 2%)	2 N	2 N	2 N	2 N
8	Inzake een wetswijziging welke waaronder bij toekomstige verkiezingen extra stembureaus moet worden ingericht en centraal tellen/ andere manier van tellen zal worden ingevoerd verwachten wij structureel € 30.000,- meer te gaan besteden. Hierin zit huur, catering, vergoeding enz.	30 N	30 N	30 N	30 N

9	Om uitvoering te kunnen geven te kunnen geven aan Regionale Samenwerkingsagenda 2022- 2025 Kop van Noord-Holland is er met ingang van 2023 een regionaal budget nodig.	164	N	164	N	164	N		
10	GGD HN vraagt het college te besluiten om per 2023 de financiering zoals deze de afgelopen jaren nodig is gebleken structureel te maken en de jaarlijkse OGGZ-financiering met ongeveer €73.812 te versterken tot een bedrag van € 231.077 bovenop de algemene gemeentelijke bijdrage per inwoner. 1/3 deel van deze extra bijdrage zal voor rekening van de gemeente Schagen komen.	25	N	25	N	25	N	25	N
11	In de meerjarenraming wordt geen rekening gehouden met een indexatie op de budgetsubsidies. Achteraf wordt dit bijgesteld bij de 1e rapportages. Het streven is meerjaren afspraken met de subsidienemers te maken en daarbij ook een indexatie mee te nemen. Uitgangspunt is 2% verhoging per jaar.	36	N	36	N	36	N	36	N
12	De landschapsvisie is verwerkt in de omgevingsvisie. Met betrekking tot de plannen om bomen en struiken te planten, zijn verplichtingen aangegaan met de Provincie Noord-Holland. Voor de komende jaren is er 100.000 euro per jaar voor Schagen groeit door in de begroting opgenomen. Voor het programma bollen en bijen is dit 75.000 euro per jaar.							175	N
13	Binnen de Jeugdhulp zien wij dat er als gevolg van zij-instroom en mogelijke effecten van de corona pandemie, de uitgaven toenemen. De verwachting is dat deze groei zich voortzet in 2023. Op basis van dit beeld wordt een ophoging van het budget voor de jeugdhulp voorgesteld.	200	N	200	N	200	N	200	N
14	Bij de zorgkosten Wmo zien wij dat door het abonnementstarief en de vergrijzing de kosten stijgen. De verwachting is dat deze groei in 2023 voortzet. Op basis van dit beeld wordt voorgesteld het budget voor 2023 en verder op te hogen.	200	N	200	N	200	N	200	N
Totaal lasten		1.289	N	1.289	N	1.289	N	1.400	N

Baten

15	In de meerjarenraming is rekening gehouden met de areaaluitbreiding woningen. Het uitgangspunt daarbij is een groei van 315 woningen per jaar. In het meerjarenperspectief bij de begroting 2022 is hier al rekening mee gehouden. De jaarschijf 2026 is echter nieuw in het nieuwe meerjarenperspectief.							-180	V
16	Naast de areaaluitbreiding op woningen is er ook elk jaar sprake van areaaluitbreiding op niet woningen. In de meerjarenraming willen wij hier rekening mee houden en het uitgangspunt daarbij is een areaaluitbreiding van 1% op de totale omvang van de opbrengsten niet woningen, zijnde een waarde van € 9 miljoen. De negatieve invloed op de algemene uitkering bij een waarde van € 9 miljoen per jaar is de helft van de meeropbrengsten.	-15	V	-30	V	-45	V	-60	V
Totaal baten		-15	V	-30	V	-45	V	-240	V

Voorlopig financieel kader 2023-2026**4.092****2.011****1.891****1.991***(V = voordeel, N = nadeel)***Nadeel****Nadeel****Nadeel****Nadeel**

Domein inwoner en bestuur

Digitale dienstverlening

Ons doel blijft een betere dienstverlening aan onze inwoners en ondernemers. Wij willen onze klanten helpen en behandelen zoals zij dat zelf willen. Wij doen dit vanuit een open communicatie en een snelle uitvoering. We zijn snel, eerlijk en duidelijk.

Het intensief verbeteren van onze organisatiebrede dienstverlening zal ingezet worden op basis van het koersdocument 'Schagen maken we samen'. Er wordt een vernieuwd programma op dienstverlening opgesteld.

Dit doen we onder andere door:

- We stellen een nieuw programma op dienstverlening op.
- We verbeteren alle klantprocessen permanent.
- Verbeteren telefonische bereikbaarheid om vragen snel en correct te beantwoorden
- Doorontwikkeling en continue verbetering van de (digitale) dienstverlening.
- Onze kanalen en processen inrichten volgens toegankelijkheidsprincipes.

Ontwikkeling ICT voorziening t.b.v. digitale dienstverlening

Op het gebied van de (digitale) dienstverlening komt nieuwe wet- en regelgeving op de gemeente af dat vraagt om aanpassing van de ICT-voorziening. O.a. de Wet Modernisering Elektronisch Bestuurlijke Verkeer en de Wet Open Overheid stellen eisen aan de inrichting van de gemeentelijke processen en informatiesystemen t.b.v. onze inwoners en ondernemers.

Financiën

Algemene uitkering Gemeentefonds

Zoals u eerder al in de [Raadsinformatiememo](#) en de factsheet heeft kunnen lezen, is de gemeente Schagen een nadeelgemeente bij de herverdeling van het Gemeentefonds. In de eerste jaren is de opschalingskorting nog uitgesteld en zijn de accressen naar boven bijgesteld. Vanaf de jaarschijf 2026 worden de ramingen echter fors naar beneden bijgesteld, waardoor er nagenoeg geen structurele ruimte resteert. Hoewel de effecten van de maartbrief niet zijn verwerkt in deze kadernota, moet er wel rekening worden gehouden met dit herverdeeleffect. De definitieve cijfers omtrent de herverdeling worden opgenomen in de meicirculaire van het Gemeentefonds.

Wel is al duidelijk dat het Rijk de voorgenomen korting op de jeugdzorg niet gaat doorvoeren.

Algemene reserve

De algemene reserve van de gemeente Schagen is door het resultaat over het boekjaar 2021 gedaald. Daarbij komt dat de raad bij de vaststelling van de begroting 2022 heeft besloten om in het huidige boekjaar ook een uitname uit de algemene reserve te doen. Om de algemene reserve weer aan te vullen naar het door de gemeenteraad gewenste niveau, zal er de komende jaren een spaarcomponent in de begroting moeten worden opgenomen. Deze spaarcomponent moet er toe leiden dat er naast het opvangen van de risico's zodra deze zich voordoen, er ook een buffer over blijft. Omdat er eerst moet worden bepaald hoe groot de algemene reserve moet zijn, is er in deze kadernota nog geen spaarcomponent in de cijfers opgenomen.

In eerste instantie was er uitgegaan van een gewenste algemene reserve van 10% van het begrotingstotaal. Op basis van de algemene reserve uit het verleden van de gemeente Schagen, wordt ingezet op een algemene reserve van € 8 miljoen. Om deze reserve te bereiken wordt voorgesteld om een jaarlijkse spaarcomponent van € 1 miljoen per jaar in de begroting op te nemen, voor deze en de komende coalitieperiode.

Reserve Weerstandsvermogen

Het instellen van een reserve en de mutaties in een reserve behoren tot het budgetrecht van de gemeenteraad. Op grond van aanbevelingen van de provincie Noord-Holland wordt geadviseerd om het risicoprofiel onder te brengen in een aparte reserve. In dit kader wordt voorgesteld om een reserve Weerstandsvermogen te creëren, waarin het risicoprofiel van de gemeente financieel wordt vertaald.

Weerstandsvermogen en weerstandsratio

Het weerstandsvermogen is door de onttrekkingen aan de algemene reserve flink gedaald is en hierdoor kan de genoemde streefwaarde van 1,5, zoals is opgenomen in de uitgangspunten, niet gehaald worden. De inschatting is dat de ratio per 31 december 2022 uitkomt op 1,0. Bij een ratio van 1,0 kunnen de risico's gedragen worden door de weerstandscapaciteit. Er moet gestreefd worden naar een weerstandsratio van ten minste 1,0.

Inflatiecorrectie

In de 1e tussenrapportage van 2022 zijn de financiële consequenties opgenomen met betrekking tot de inflatiecorrectie voor het boekjaar 2022. Het is op dit moment niet mogelijk een inschatting te maken van de inflatie vanaf het jaar 2023 en verder. Zo is het op dit moment nog niet mogelijk wat de effecten op langere termijn zijn voor bijvoorbeeld de energie, brandstoffen en bouwmaterialen. Zowel voor de exploitatie, de bouwkosten en het areaal in de openbare ruimte, is het dus niet mogelijk om verder te kijken dan het boekjaar 2022. Voor de begroting 2023 gaan we er vanuit dat we de financiële mutatie wel in beeld kunnen brengen. Dan zal ook duidelijk zijn welke compensatie voor de inflatiecorrectie is opgenomen in de algemene uitkering gemeentefonds. In deze kadernota is nog geen rekening gehouden met de inflatiecorrectie op de uitgaven en de inkomsten van de gemeente. Wanneer de effecten van de genoemde kostenstijgingen uit de 1e tussenrapportage 2022 worden verwerkt in de begroting 2023 en verder moet er rekening worden gehouden met een stijging van de budgetten van tussen de € 3 en € 5 miljoen.

Overig

Domein Inwoner en bestuur

- Organisatieontwikkeling
- Bedrijfsvoering
- Personeel (team P&O Plus)

Organisatieontwikkeling

In 2021 zijn wij gestart met een ontwikkelingstraject, waarbij de gemeente Schagen van een verwaarloosde in een gezonde ambtelijke organisatie ontwikkelt. Dit traject omvat vier fases en neemt minstens 3-5 jaar in beslag, waarbij alle zeilen moeten worden bijgezet. Inmiddels is de diagnose gesteld, hebben wij de verwaarlozing een halt toe geroepen en wordt er hard toegewerkt naar het inzetten van de juiste interventies, de derde fase van het plan.

In de derde fase worden de voorwaarden voor herstel bepaald en de daarbij horende interventies gedefinieerd. Er wordt toegewerkt naar structurele oplossingen voor het doen stoppen van de verwaarlozing, welke in fase 4 worden geïmplementeerd, zodat het herstel van duurzame aard is.

Eén van de interventies is het opstellen van een nieuwe besturingsfilosofie, met specifieke leidende inrichtingsprincipes. Deze leidende inrichtingsprincipes worden aan het College voorgelegd, om hier een politiek besluit over te nemen. Als gevolg van dit besluit, zullen er enkele organisatiewijzigingen moeten worden doorgevoerd.

Wanneer de leidende inrichtingsprincipes zijn doorgevoerd en de topstructuur hierop is aangepast, wordt naar de volledige organisatie gekeken.

Berenschot onderzoek naar formatie en kosten

De afgelopen maanden is duidelijk geworden dat de kwaliteit van de interne én externe dienstverlening onder de maat is. Om te weten wat er nu precies niet goed aan is, wordt er onderzocht hoe we de dienstverlening georganiseerd hebben. Dit in vergelijking met andere gemeenten van hetzelfde formaat. Uiteindelijk zal er een beter inzicht komen in de huidige formatie, de relatie tussen formatie en werkkwaliteit en de te nemen stappen om het werk nog efficiënter uit te voeren. Dit eerste onderzoek is in maart afgerond en de resultaten werden in april aan het college gepresenteerd. Naar aanleiding van de uitkomsten, is besloten dat er op bepaalde onderdelen nog verdiepend onderzoek nodig is. Eind juni zal het volledige onderzoek worden gepresenteerd.

Zodra de ambities van het nieuwe college in kaart zijn gebracht, kan de link worden gemaakt naar de ambtelijke organisatie. Daarbij valt op dat er op een aantal stafonderdelen de organisatie kwantitatief onderbezet is om aan de gestelde eisen te kunnen voldoen. Op de disciplines juridische zaken en financiën komt dit het sterkst tot uitdrukking. In de aanloop naar de begroting wordt onderzocht op welke wijze we deze vakgebieden kunnen versterken om risico's te mitigeren. De accountant signaleert eveneens naar de tekortkomingen en noodzakelijke verbeteringen.

P&O

Op het gebied van personeel & organisatie zijn er momenteel veel lopende projecten, het is duidelijk dat er een inhaalslag moet worden gemaakt, welke ontstaan is in de periode van verwaarlozing. Ook voor de werknemers wordt steeds beter zichtbaar dat wij aan het bouwen zijn, dat zorgt in sommige gevallen voor onzekerheid en onrust. Een juiste inzet van het team P&O+ is essentieel om de ontwikkeling van de organisatie te kunnen bewerkstelligen en de rust te bewaren. Dat betekent dat er binnen het team voldoende capaciteit moet zijn, met voldoende (denk)kracht om de doelstellingen te kunnen behalen.

Juridische zaken

De juridische kwaliteit en vakmanschap is lange tijd onderbelicht gebleven in de organisatie. Effecten hiervan zijn onder andere zichtbaar geworden bij het niet adequaat kunnen beantwoorden van vragen van de raad over WOB verzoeken en bezwaren. Intern is er door de rolonduidelijkheid geen eenduidige invulling gegeven aan het juridisch vakmanschap. Eind 2021 is er een onderzoek uitgevoerd naar de juridische kwaliteit en kwantiteit binnen de organisatie (nov-dec 2021). Hieruit een is voorstel geschreven waarin de juridische organisatie in lijn gebracht met organisatie control. Dit voorstel zal in juni tijdens een themabespreking worden gepresenteerd aan het college. Uit de benchmark van Berenschot kwam naar voren dat juridische zaken gemiddeld minder fte's heeft dan vergelijkbare gemeenten. Onderdeel van het voorstel is om het team uit te breiden met 1 fte, deze fte kan uit het eigen personeelsbudget van P&O+ bekostigd worden.

Borgen juridische kwaliteit

Voor het borgen van de juridische kwaliteit bij de wijkteams is het noodzakelijk de taken rondom handhaving, spoedzoekers en ambtelijk horen structureel te gaan beleggen. Deze taken vragen om een structurele investering welke zich op termijn terugverdienen. Het terug verdienen komt doordat er beter wordt toegekend als gevolg van voorlichting, toetsing en bijstelling

Inkoop

De personele bezetting van taakveld inkoop is in 2021 zowel in kwantitatieve als in kwalitatieve zin op niveau gebracht. Het team is uitgebreid met een contractmanager en de aanbesteding van een nieuw contractbeheer systeem is doorlopen. In 2022 is gestart met de implementatie van dit nieuwe systeem. Het team werkt aan de herziening van de inkoopvisie en is betrokken bij het schrijven van het beleidskader inhuur. Uit de benchmark blijkt echter dat inkoop meer fte's heeft dan vergelijkbare gemeenten. Er is gestart met een verdiepend onderzoek naar de taken en resultaten van inkoop en deze zullen verwerkt worden in de herziening van de inkoopvisie.

Domein ruimte en economie

Ruimte

Regionale samenwerking

Op 1 januari 2022 is het programma De Kop Werkt! beëindigd. Een aantal nog niet afgeronde projecten uit het programma zullen de komende jaren doorlopen. De financiering hiervoor is geborgd.

Voor de periode 2022 - 2025 is op verzoek van de Regionale Raadscommissie Noordkop (RRN) een nieuwe Regionale Samenwerkingsagenda Kop van Noord-Holland opgesteld. In de agenda wordt ingegaan op de regionale opgaven en de meerwaarde van het regionaal samenwerken. Voor het programmajaar 2022 vindt de financiering plaats uit het resterende budget van De Kop Werkt!. Voor de programmajaren 2023, 2024 en 2025 wordt aan de regiogemeenten jaarlijks een bijdrage gevraagd van € 3,50 per inwoner. Voor Schagen komt dit neer op een jaarlijkse bijdrage van afgerond € 164.000. De advisering hierover vindt plaats in de RRN (mei/juni 2022) en het advies wordt vervolgens voorgelegd aan de gemeenteraden in de regio Kop van Noord-Holland.

Domein samenleving en gezondheid

Nieuwe ontwikkelingen

Opvang Oekraïense vluchtelingen

De oorlog in Oekraïne is op 23 februari 2022 begonnen. We kunnen niet in de toekomst kijken. We hopen dat de veiligheid spoedig terugkeert in Oekraïne en de vluchtelingen weer naar huis kunnen. Toch moeten we er rekening mee houden dat de oorlog ook in 2023 nog voortduurt of de situatie zodanig is dat terugkeren (nog) niet mogelijk is.

De financiële compensatie van het rijk zal dan duidelijk zijn. Mogelijk worden niet alle kosten (meer) gedekt en wordt er een beslag gelegd op de gemeentelijke middelen. Zo is het nog onduidelijk of kosten voor kinderopvang voor werkende Oekraïense vluchtelingen, gedekt worden. Om de door de regio gemaakt regeling Kinderopvang uit te kunnen voeren is een bedrag nodig van € 80.000.

Armoedebeleid

De minister voor armoedebeleid, participatie en pensioenen heeft in de brief aan de Tweede Kamer (februari 2022) de ambitie uitgesproken om de bestaanszekerheid te versterken. Het kabinet start met een ambitieus interdepartementaal en interbestuurlijk programma Armoedebeleid, waarbij de behoeften van mensen centraal staan en de complexiteit van regelingen, het niet-gebruik en de armoedeval willen tegengaan. In dit programma zal bijzondere aandacht zijn voor de aanpak van kinderarmoede en zo de kansenongelijkheid aan te pakken. Een plan wordt voor de zomer aan de kamer aangeboden.

Nog niet bekend is of er ook in het kader van energiearmoede extra inzet vanuit de gemeente mogelijk blijft.

Informatiepunt Digitale Overheid (IDO)

In het kader van de wet Modernisering elektronisch bestuurlijk verkeer komt er een structurele specifieke uitkering voor het IDO.

Borging staand beleid

Toegankelijkheid, diversiteit en inclusie

Via het project Toegankelijk en Inclusief Schagen (2021 t/ m 2023) heeft de gemeente Schagen de afgelopen tijd stappen gezet op het gebied van toegankelijkheid en inclusiviteit. Om toegankelijkheid en inclusiviteit ook de komende jaren onder de aandacht te houden is structureel € 90.000 per jaar nodig. Doen we dit niet, dan is de kans zeer groot dat het onderwerp in de vergetelheid raakt en dat we dus niet inclusief en toegankelijk genoeg zijn. Als we dit wel doen, zorgen we ervoor dat de gemeentelijke organisatie en de gemeente Schagen zelf inclusief en toegankelijk blijven waar zij dit al zijn, en nog inclusiever en toegankelijker worden waar nodig. Na de zomer wordt een evaluatie van het project uitgevoerd. En wordt er samen met inwoners en stakeholders een plan opgesteld over hoe we verder vorm geven aan een toegankelijke en inclusieve gemeentelijke organisatie en gemeente Schagen.

Borging structurele taak (digitale) sociale kaart

Onderdeel van de Inclusie agenda 2021-2022 is het ontwikkelen van een (digitale) sociale kaart. Deze kaart wordt een reguliere taak waarvoor formatie beschikbaar gesteld moet worden.

Indexering

Zorgkosten Wmo en jeugd

Autonome ontwikkelingen

Binnen de Jeugdhulp zien wij dat er als gevolg van zij-instroom en mogelijke effecten van de corona pandemie, de uitgaven toenemen. De verwachting is dat deze groei zich voortzet in 2023. Op basis van dit beeld wordt een ophoging van het budget voor de jeugdhulp voorgesteld.

Bij de zorgkosten Wmo zien zij dat door het abonnementstarief en de vergrijzing de kosten in stijgen. De verwachting is dat deze groei in 2023 voortzet. Op basis van dit beeld wordt voorgesteld het budget voor 2023 op te hogen.

Indexering

De zorgkosten Wmo en Jeugd worden als gevolg van loop en prijsstijgingen geïndexeerd met 2%. Daarnaast vindt er een bijstelling van de uitgaven plaats doordat het aantal cliënten toeneemt als gevolg van vergrijzing het feit dat inwoners langer thuis wonen.

Indexatie budgetsubsidies

Wij maken meerjarenafspraken met verschillende partijen die samen het voorliggend veld vormen voor de geïndiceerde zorg op basis van de jeugdwet, Wmo en participatiewet. De indexatie vindt tot nu toe jaarlijks achteraf plaats, hetgeen niet overeenkomt met het besluit van het college om meerjarenafspraken met deze partijen te maken. Indexatie van de budgetsubsidies met 2% opnemen.

Overig

Onderwijshuisvesting

Voor de stijging van de bouwkosten wordt een indexatie van toegepast op de reserve onderwijshuisvesting. Hierin zijn onder andere de nieuwbouw van de Zwerm in Sint Maarten de scholen in de Waldervaart te Schagen en renovatie van de Sint Jan in Waarland opgenomen.

Toezicht en handhaving onder de Omgevingswet

Op 1 januari 2023 treedt de Omgevingswet in werking. De Omgevingswet bundelt en moderniseert de wetten voor de leefomgeving. Hierbij gaat het onder meer om wet- en regelgeving over bouwen, milieu, water, ruimtelijke ordening en natuur.

Onder de Omgevingswet verandert ook de toezicht en handhaving. Het blijkt moeilijk te zijn om personeel te werven en te behouden in het vakgebied. Het komende jaar wordt een inhoudelijke afweging gemaakt hoe in de toekomst met het toezicht en handhaving op het gebied van milieu om te gaan.

Kadernota Integrale Veiligheid

De looptijd van het huidige beleid voor Veiligheid, Vergunningen, Toezicht & Handhaving heeft een looptijd tot eind 2022. Aan de hand van deze kaders worden door burgemeester en wethouders een uitvoeringsprogramma opgesteld. Het huidige beleid wordt dit jaar geëvalueerd.

De nieuwe Kadernota integrale veiligheid moet door de raad worden vastgesteld waarin de nieuwe de prioriteiten opgenomen waar wij de komende 4 jaar aan gaan werken.

Onderwerpen die terugkomen in de kadernota integrale veiligheid

- Ondernijning
- Zorg en Veiligheid

Dienstverleningsovereenkomst Risicobeheersing Veiligheidsregio NHN

Schagen heeft een Dienstverleningsovereenkomst voor Risicobeheersing afgesloten met de Veiligheidsregio Noord-Holland Noord. In deze dienstverleningsovereenkomst zijn voornamelijk niet-wettelijke adviestaken opgenomen. Met de ontwikkelingen op het gebied van de nieuwe Omgevingswet wordt op dit moment gekeken of deze vorm van een dienstverleningsovereenkomst nog wel toereikend is.

Toegankelijkheid, diversiteit en inclusie

Met project Toegankelijk en Inclusief Schagen (2021 t/ m 2023) heeft de gemeente Schagen de afgelopen tijd stappen gezet op het gebied van toegankelijkheid en inclusiviteit. Om toegankelijkheid en inclusiviteit ook de komende jaren onder de aandacht te houden is structureel € 90.000 per jaar nodig. Doen we dit niet, dan is de kans zeer groot dat het onderwerp in de vergetelheid raakt en dat we dus niet inclusief en toegankelijk genoeg zijn. Als we dit wel doen, zorgen we ervoor dat de gemeentelijke organisatie en de gemeente Schagen zelf inclusief en toegankelijk blijven waar zij dit al zijn, en nog inclusiever en toegankelijker worden waar nodig. Na de zomer wordt een evaluatie van het project uitgevoerd. En wordt er samen met inwoners en stakeholders een plan opgesteld over hoe

we verder vormgeven aan een toegankelijke en inclusieve gemeentelijke organisatie en gemeente Schagen.

Onderdeel van de Inclusie agenda 2021-2022 is het ontwikkelen van een (digitale) sociale kaart. Deze kaart wordt een reguliere taak waarvoor formatie beschikbaar gesteld moet worden. De kosten hiervoor worden ingeschat op € 50.000.

Domein leefomgeving en duurzaamheid

Renovaties in het Openbaar gebied

Voor 2023 vragen we middelen voor navolgende integrale renovaties/projecten:

- Sint Maartensweg Sint Maartensbrug
- Buiskoolstraat Schagen
- Alingterp e.o. Warmenhuizen
- Lijsterbesweg 8 - 24 Sint Maarten
- Hoofdassen Tuitjenhorn - Fase 2
- Zuiderweg Schagen
- Regionaal verkeers- en uitvoeringsplan

Duurzaamheid

Met het *Duurzaamheidsprogramma 2020-2050* richten we ons op het belangrijkste doel van het Klimaatakkoord: het verminderen van de CO₂-uitstoot. In het huidige regeerakkoord is een 60% CO₂-reductie doelstelling opgenomen voor 2030, ten opzichte van 1990. Het duurzaamheidsprogramma bevat een zestal pijlers.

Duurzaam opwekken van elektriciteit

In 2021 is de Regionale Energiestrategie *RES 1.0* door de betrokken gemeenteraden vastgesteld. Hierin is opgenomen dat we ons voor het opwekken van duurzame elektriciteit volledig richten op zonne-energie. Dit moet gebeuren op grote daken, zonneparken op land en op grote parkeerplaatsen. Daarnaast onderzoeken we initiatieven voor zon-projecten van bewoners, partners en bedrijven en zullen we deze zo mogelijk faciliteren. Medio 2023 zal de RES herijkt worden en de RES 2.0 aan de gemeenteraden ter vaststelling worden aangeboden.

Duurzame warmte

In 2021 heeft de gemeenteraad de *Transitievisie Warmte* vastgesteld. Onze aanpak richt zich op een viertal sporen: Isoleren van de bestaande woningvoorraad, wijkgericht isoleren, een pilot voor een aardgas-vrije wijk en onderzoek naar warmtenetten.

Voor de activiteiten voor zowel het duurzaam opwekken van elektriciteit als de warmte transitie hebben we nu voldoende financiële middelen. De formatie uitbreiding is in de begroting verwerkt. De dekking hiervan is o.a. gedaan door het verlagen van het budget duurzaamheid. Het Rijk heeft hiervoor via de algemene uitkering geld beschikbaar gesteld; de gemeenteraad heeft besloten deze middelen hiervoor te reserveren. Daarnaast maken we gebruik van de vele subsidiemogelijkheden. Het Rijk heeft aangekondigd ook in 2023 en verder hiervoor middelen via de algemene uitkering beschikbaar te stellen. Deze incidenteel extra middelen zijn nog niet in de begroting verwerkt. Wij zullen de gemeenteraad adviseren ook deze middelen voor deze doelen te reserveren.

Duurzame mobiliteit

Deze pijler richt zich op de laadinfrastructuur voor elektrische voertuigen, fietsvoorzieningen, openbaar vervoer en goederen vervoer. Voor de laadinfrastructuur willen we in 2023 nieuw beleid opstellen. Dit is een natuurlijk moment omdat het contract met onze huidige partner, de Metropool Regio Amsterdam eind 2023 afloopt.

De ontwikkeling van de doorfiets-routes is in een nieuwe fase gekomen. De Provincie Noord-Holland heeft het beleidsdocument *Actieve Mobiliteit* vastgesteld. Hiermee is vastgesteld dat er voor de route aanspraak kan worden gemaakt op het maximale percentage aan subsidie van 90%. Aangezien we als gemeente willen dat deze doorfiets-route er komt, moeten we nu stappen maken richting realisatie. Wachten op meekoppel-kansen of groot onderhoud betekent dat we de route over 20 jaar wellicht nog maar voor de helft hebben gerealiseerd. De huidige subsidie biedt de mogelijkheid om hier nu werk van te maken.

Over het algemeen kan worden gesteld dat een doorfiets-route zorgt voor meer fietsverkeer. Deels ter vervanging van de auto. Fietsen is gezond, duurzaam en heeft een kleiner ruimtebeslag op de openbare ruimte. De doorfiets-route zal ook een veiligere route zijn dan de huidige fietsroutes. Met name van belang voor scholieren, maar ook recreanten profiteren hier van. Wij stellen nu voor om in de periode van 2023 tot en met 2026 de helft van de doorfiets-route te realiseren.

Klimaatadaptatie

De invloed van klimaatverandering op de gebouwde omgeving en openbare ruimte wordt steeds groter we krijgen steeds meer te maken met hevige buien, hitte en droogte. De activiteiten gericht op het opvangen en vasthouden van regenwater dragen bij aan het tegengaan van wateroverlast en verdroging en hebben we opgenomen in het Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP). De financiering wordt vanuit het rioolfonds voorzien omdat dit aansluit op de zorgplicht die de gemeente heeft ten aanzien van afvalwater, hemelwater en grondwater.

Groen en biodiversiteit

De landschapsvisie is verwerkt in de omgevingsvisie. Met betrekking tot de plannen om bomen en struiken te planten, zijn verplichtingen aangegaan met de Provincie Noord-Holland. Voor de komende jaren (tot 2024) is er € 100.000 per jaar voor Schagen groeit door in de begroting opgenomen. Voor het programma bollen en bijen is dit € 75.000 per jaar.

Circulaire economie

Het afval- en recycle plan is in 2021 door de Raad vastgesteld . Verder zijn er geen activiteiten gepland. De Metropoolregio Amsterdam ontwikkelt met de Provincie Noord-Holland een Convenant toekomstbestendige woningbouw. Dit convenant is nog in concept. Wel heeft het college ingestemd met de intentieovereenkomst klimaatbestendige nieuwbouw. Dit gaat zijn uitwerking krijgen in het convenant. In dit convenant wordt een beleidskader beschreven waardoor nieuwbouwwoningen op alle bovengenoemde pijlers van het duurzaamheidsprogramma bijdragen. Het convenant handelt ook over andere duurzaamheidsthema's, zoals energie, klimaatadaptatie, duurzame mobiliteit, biodiversiteit en gezondheid. Uitgangspunt zijn de landelijke doelstellingen op het gebied van CO2-reductie, circulariteit en de energietransitie. Voordeel van zo'n regionaal beleidskader is dat voor alle ontwikkelingen een gelijk speelveld wordt gecreëerd en het halen van de duurzaamheidsdoelstellingen hierdoor wordt ondersteund. We verwachten hiervoor in 2023 een voorstel te kunnen maken dat passend is bij de ambities van Schagen.

Overig

Duurzame instandhouding van de leefomgeving

Samen met inwoners en bedrijven streven wij naar een duurzame instandhouding van de leefomgeving. Met het project 'basis op orde' hebben wij de kapitaalgoederen in het openbaar gebied nauwkeurig in kaart gebracht. Wij willen onze kapitaalgoederen zorgvuldig en op tijd onderhouden, beheren en vervangen:

1. onderhoud (het op niveau houden voor dagelijks gebruik);
2. beheer (het op niveau houden opdat de te verwachten levensduur wordt gehaald);
3. vervanging (indien de huidige kwaliteit of situatie niet meer voldoet).

Meerjaren onderhoudsplannen

In april 2019 zijn voor alle kapitaalgoederen meerjaren onderhoudsplannen opgesteld, gebaseerd op degelijke volumebepalingen en kwaliteitsbeoordelingen. Uit de theoretisch bepaalde opgave bleek dat gemiddeld per jaar € 12.500.000 nodig was om de kapitaalgoederen op het juiste onderhoudsniveau en in veilige staat te houden. Er was jaarlijks echter minder dan € 8 miljoen beschikbaar.

Team Openbare ruimte heeft in het verleden een doelstelling én inspanning nagestreefd om het benodigde gemiddelde onderhouds-, beheer- en vervangingsbudget terug te brengen met € 1.000.000. Dit door ombuigingen bij zogenaamde 'bijzondere beheerafspraken', slim en efficiënt werken, schaalvergroting, innovaties en aanbestedingsvoordelen.

Ingroeimodel en groei onderhoudsachterstand

Conform het raadsbesluit 'Basis op Orde' (d.d. 5 november 2019) wordt per 2020 jaarlijks met € 450.000 cumulatief (versneld) ingegroeid naar het gewenste en noodzakelijke jaarlijkse budget van € 11.500.000, op basis van areaal en prijspeil 2019.

Concreet betekent dit, dat in voorgaande jaren en tot 2028 minder budget beschikbaar was én is dan feitelijk nodig is. Met andere woorden: het huidige verschil tussen wat nodig is en wat beschikbaar is zorgt voor een oplopende achteruitgang van onze kapitaalgoederen, die pas ná 2028 weer ingelopen kan worden. Kapitaalvernietiging en de kans op calamiteiten wordt tot 2028 met het jaar groter.

Technische staat kapitaalgoederen

Wij hebben een tijd kapitaalgoederen, die meer onderhoudskwaliteit bezaten dan het vastgestelde onderhoudsniveau, kunnen laten terugzakken tot dit vastgestelde onderhoudsniveau. Daarmee konden we de afgelopen jaren het negatieve verschil tussen het huidige beschikbare budget en het benodigde en noodzakelijke budget grotendeels opvangen. Helaas is die strategie niet langer meer afdoende, omdat uit inspecties blijkt dat er te weinig kapitaalgoederen over zijn met een 'te hoge' onderhoudskwaliteit hebben. Dit blijkt met name het geval bij wegen en kunstwerken. De verwachting is dat dit beeld de komende jaren ook bij andere categorieën kapitaalgoederen gaat ontstaan.

Areaalwijziging

Sinds 2019 is er sprake geweest van areaalwijzigingen in het openbaar gebied, veelal betreft dit areaaluitbreiding. Door nieuwe aanleg of door andere veranderingen, groeit het areaal dat in stand gehouden moet worden. De onderhouds-, beheer- en vervangingskosten groeien in dezelfde mate. Deze effecten maken we nu zichtbaar.

Prijspeil en indexatie

Alle hierboven genoemde bedragen zijn op basis van de stand van zaken en het prijspeil eerste kwartaal 2019. Nu we enkele jaren verder zijn is er naast sprake van areaaluitbreiding ook sprake van een veranderd prijspeil. Zowel de marktomstandigheden als het algemene prijspeil zijn sindsdien minder gunstig geworden. Sinds het derde kwartaal van 2021 is inflatie niet meer een fenomeen dat langer genegeerd kan worden.

Om alle noodzakelijke werkzaamheden uit te kunnen voeren is het noodzakelijk om alle bedragen te indexeren op basis van de indexatiecijfers van het CBS (Grond-, weg- en waterbouw (GWW); inputprijsindex peildatum 1-1-2022).

Dit heeft een negatief effect op de snelheid van het ingroeien naar een evenwicht tussen noodzakelijke en beschikbare middelen.

Consequenties

Zonder de genoemde extra middelen kunnen we de komende jaren niet alle noodzakelijke werkzaamheden uitvoeren.

Indien onderhoud en beheer niet (tijdig) worden uitgevoerd, vindt degeneratie plaats en gaat dit ten koste van de levensduur van het kapitaalgoed. Er vindt dan kapitaalvernietiging plaats.

Indien vervangingen niet tijdig uitgevoerd kunnen worden, is het gevolg een toename van onderhouds- en beheerkosten. Alles wat niet tijdig is vervangen, vraagt steeds meer oplapwerk, met alle kosten van dien.

Wie niet op tijd en regelmatig zijn kozijnen schildert, moet eerder de kozijnen geheel vernieuwen dan de buurman die wel op tijd het noodzakelijke beheer heeft gedaan. Op korte termijn is geld bespaard, maar op de langere termijn zijn de kosten hoger. Dit effect zien wij nu ontstaan, maar is niet gebudgetteerd.

Reserve maatschappelijk nut

Wanneer het jaarbudget onvoldoende is om grote veiligheidsrisico's, of zelfs concrete gevaarstellingen te vermijden, is er de buffer van de Reserve maatschappelijk nut. Deze reserve heeft een vrij besteedbare ruimte van ruim € 1,4 miljoen. Indien uit de jaarlijkse inspecties van bijvoorbeeld bomen, verhardingen en civiele kunstwerken blijkt dat er gevaarlijke situaties zijn of gaan ontstaan en deze reserve niet toereikend is zal hiervoor elders aanvullend budget moeten worden gevonden.

Financiële consequenties

Door bovengenoemde oorzaken (technische staat van de kapitaalgoederen, areaalwijzigingen en prijspeil) zijn er bij ongewijzigde budgettering voor de komende jaren onvoldoende middelen voor het duurzaam in stand houden van de openbare ruimte.

Voor 2023 is voor het dagelijks onderhoud, groot onderhoud en vervangingen tussen de € 3 en € 5 miljoen extra benodigd. In de jaren 2024, 2025 en 2026 zien we een tekort van gelijke omvang. Gezien alle huidige onzekerheden (inflatie, prijs bouwmaterialen, energiekosten) werken wij deze cijfermatig uit bij de begroting 2023.

Uitgangspunten

Algemene uitgangspunten

1. Met alles wat we in de (meerjaren) begroting opnemen gaan we uit van een van vertrouwensbasis bij de samenwerking met inwoners, bedrijven en organisaties en dragen we onze trots op de gemeente samen met de inwoners uit.
2. In de (meerjaren) begroting zijn we eerlijk en transparant
3. In de (meerjaren) begroting toetsen we ons beleid aan de uitgangspunten van duurzaamheid zodat we de gemeente beter doorgeven aan de volgende generatie.
4. De (meerjaren)begroting is niet structureel in evenwicht. In deze kadernota is toegelicht waarom er geen reëel sluitende begroting is;
5. De lasten voor investeringen in maatschappelijk nut nemen we direct;
6. Tekorten door minder rijksbijdragen vullen we niet aan;
7. We gaan zuinig om met belastinggeld. Bij alle keuzes wegen we af of de kosten in verhouding staan tot de opbrengsten voor de samenleving
8. Lasten schuiven we nooit door naar de toekomst, tenzij de investering vrij verhandelbaar is.
9. Als er voldoende incidentele middelen vrijkomen dan kunnen we hiermee de schuldpositie worden verlagen. De structurele ruimte die daardoor ontstaat, kunnen we inzetten voor een verlaging van de belastingen. Zo koppelen we financiële degelijkheid op lange termijn aan meevallers voor de belastingbetaler. Als er voldoende incidentele middelen vrijkomen dan kunnen we hiermee de algemene reserve voeden. Hierdoor ontstaat er een gezonde financiële buffer voor het opvangen van tekorten en het afdekken van risico's.
10. We zoeken actief naar projectsubsidies bij hogere overheden.
11. Nieuwe taken voeren we budgetneutraal uit;
12. Taken eraf, personeel eraf, Taken erbij, personeel erbij;
13. Alle investeringen toetsen we consequent aan de beleidsdoelen;
14. Reservepositie en weerstandsvermogen zijn in balans met de risico's.
15. Het streefcijfer voor het incidenteel weerstandsvermogen is 1,5, met een minimum van 1,0.
16. De ondergrens Algemene reserve is 20% van de som van de incidentele risico's. De algemene reserve splitsen in een reserve Weerstandsvermogen (voor het dekken van risico's) en een Algemene reserve die 'vrij besteedbaar is'. De ondergrens zou dan ook muteren!
17. Naast de door de gemeenteraad doorgevoerde verhogingen worden de ozb en overige belastingen (o.a. toeristen- en forensenbelasting) jaarlijks verhoogd met de met het inflatiecijfer (CPI – september)
18. Voor leges, riool en afval heffen we, indien mogelijk en acceptabel, kostendekkende tarieven;
19. Overige leges verhogen we, indien mogelijk, met een inflatiecijfer (CPI – september).
20. De begraafrechten zijn acceptabel en liggen in lijn met die van gemeentelijke begraafplaatsen in de regio.
21. Voor de kostenbudgetten passen we geen inflatiecorrectie toe en geldt de nul-lijn. Budgetten die niet toereikend zijn mogen we aanpassen als deze aanpassing voldoende is toegelicht.
22. Voor dekking van een begrotingstekort benutten we alle mogelijke middelen waarbij de ozb de laatste optie is.
23. Incidentele baten, zoals het jaarrekeningsaldo, voegen we toe aan de algemene reserve.
24. Bij de berekening van de opbrengst van de algemene uitkering wordt rekening gehouden met een areaaluitbreiding per jaar vanaf 2023 van 315 woningen en hieraan gekoppeld 560 inwoners. Hierdoor stijgt de algemene uitkering per jaar met circa € 180.000."
25. Voor kostprijsberekeningen en exploitatie-opzetten hanteren we als discontovoet het rentepercentage van een vaste lineaire BNG lening voor 10 jaar.